

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
4962-13

meddelad i Stockholm den 26 juni 2014

SÖKANDE

PWP Produktion AB, 556692-9211

Ombud: Advokaterna Andréa Dahrén och Bo Hansson
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291
203 14 Malmö

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Socialdepartementet) beslut den 25 april 2013, S2012/7115/PBB, avseende överklagande i fråga om bygglov på Älvdalens besparingsskog s:1 och Väsa 1:8, Älvdalens kommun, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

YRKANDEN M.M.

PWP Produktion AB ansöker om rättsprövning av regeringens beslut och yrkar att beslutet ska upphävas. Bolaget yrkar i andra hand att ärendet återförvisas till regeringen för ny handläggning.

Dok.Id 149125

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Bolaget anför bl.a. följande.

Regeringens utredning är bristfällig och regeringen har brustit i sin kommunikationsskyldighet. Regeringen borde enligt 7 kap. 2 § regeringsformen ha inhämtat kommunens syn på de aktuella frågorna, eftersom ärendet gäller flera bygglovsbeslut och berörs av en mellankommande lagändring varigenom bygglovsplikten avskaffats. Ärendet innefattar dessutom intresseavvägningar som med beaktande av Försvarmaktens olika besked i lokaliseringsfrågan får betraktas som komplexa.

Regeringens motivering saknar en redogörelse för den utredning, bakgrund och de överväganden som utgjort grund för beslutet. Det ankommer på Försvarmakten att visa att vindkraftsparkens inverkan på verksamheten når upp till kravet på påtagligt försvårande i 3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken. Det finns ingen sådan utredning i målet utan regeringen har tagit Försvarmaktens uppgifter för goda. Det innebär att utredningsskyldigheten och kraven på saklighet och opartiskhet inte kan anses uppfyllda. Föreställningen att bara Försvarmakten har de kunskaper som är nödvändiga för att bedöma styrkan av Försvarmaktens intresse i sådana avvägningar som de nu aktuella strider mot grundläggande rättsprinciper som rättssäkerhet och enskildas möjlighet att få sin sak prövad i domstol.

De enskilda och allmänna intressena av att bolaget behåller byggloven måste anses väga tyngre än Försvarmaktens sent påkomna intresse av att förbättra möjligheterna för vissa flygövningar i området. Det finns ingen rimlig proportion mellan det ingrepp i bolagets pågående verksamhet som beslutet medför i förhållande till Försvarmaktens synbarligen begränsade, snarast principiella, allmänna intresse i saken. Beslutet innefattar därmed en felaktig tillämpning av 3 kap. 9 § andra stycket och 10 § miljöbalken samt står i strid med såväl 1 kap. 5 § äldre plan- och bygglagen som proportionalitetsprincipen.

Regeringen borde också ha beaktat bolagets rätt enligt 2 kap. 15 § regeringsformen till egendomsskydd. Bolaget hade befogad anledning att förvänta sig att uppförandet och driften av vindkraftparken hade godtagits av det allmänna

Mål nr
4962-13

och att de stora investeringar som bolaget gjort och avsåg att göra därmed rimligen var skyddade mot ingripanden. Den efterföljande händelseutvecklingen är oacceptabel i en rättsstat och oförenlig med principerna om förbudet mot återkallande av gynnande förvaltningsbeslut och skyddet för berättigade och legitima förväntningar.

Regeringen gör olika bedömningar i ärenden som rör samma rättsfrågor och intresseavvägningar, se regeringens beslut i ärendena S2011/3017/PBB och M2011/2348/Me. Detta får anses vara ett uppenbart avsteg från kravet på likabehandling.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Av 1 § lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut framgår att en enskild får ansöka om rättsprövning av sådana beslut av regeringen som innefattar en prövning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprövningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Prövningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprövningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

I ärendet tillämpliga bestämmelser i plan- och bygglagen (1987:10) och miljöbalken anges i det klandrade beslutet. I beslutet anges vidare i redovisningen av ärendet att Försvarsmakten har hävdats bl.a. att det bedrivs samövningar med

mark- och flygförband norr och söder om skjutfältet och att anflygning görs på låg höjd samt att det därför är av yttersta vikt att området hålls fritt från höga objekt. Vidare anges att vindkraftverken avses bli uppförda på en höjd inom det område där den militära verksamheten kräver att området är fritt från höga objekt. Det är mot den bakgrunden regeringen har funnit att uppförandet av fem vindkraftverk på sökta platser medför krav på begränsningar i den militära verksamheten och på sikt försvårar nyttjandet av skjut- och övningsområdet och därmed påtagligt skadar riksintresset. Vid en avvägning mellan allmänna och enskilda intressen i ärendet har regeringen funnit att det allmänna intresset har en sådan tyngd att bolagets enskilda intresse av att få utföra sökta åtgärder på fastigheten bör stå tillbaka.

Högsta förvaltningsdomstolen gör följande bedömning

Enligt 3 kap. 9 § första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Vidare ska enligt paragrafens andra stycke områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Enligt 3 kap. 10 § miljöbalken ska, om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål och området behövs för en anläggning inom totalförsvaret, försvarsintresset ges företräde. Övriga i målet aktuella bestämmelser är allmänt hållna och ger ett förhållandevis stort utrymme för olika bedömningar.

I förevarande mål är det fråga om ett markområde som Försvarsmakten utpekat som ett område av riksintresse för totalförsvaret. Förutom den nu aktuella vindkraftparken framgår av utredningen i målet inte annat än att det i området inte finns några hinder för den verksamhet som Försvarsmakten kan komma att bedriva där. De i målet aktuella bestämmelserna reglerar bl.a. hur intresseavvägningen mellan det allmänna och det enskilda intresset ska göras. Vad beträffar riksintresset för totalförsvaret lämnar reglerna ett mycket litet utrymme för hänsyn till andra intressen.

Mål nr
4962-13

Mot den nu angivna bakgrunden finner Högsta förvaltningsdomstolen att regeringen i sin avvägning hållit sig inom det bedömningsutrymme som de berörda reglerna innefattar. I målet har inte heller framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller att det vid handläggningen förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Regeringens beslut kan därför inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett. Det framgår inte heller klart av omständigheterna i målet att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Eskil Nord, Anita Saldén Enérus och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Cecilia Holmdahl.